

11.11.2025

Eduskunnan perustuslakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi verotusmenettelystä annetun lain 21 §:n muuttamisesta (HE 141/2025 vp)

Esityksen tausta

Vertailutietotarkastuksesta säädetään verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995), jäljempänä *verotusmenettelylaki*, 21 §:ssä. Säännöksessä todetaan, että verotarkastus voidaan toimittaa myös yksinomaan siinä tarkoituksessa, että kerätään tietoja, joita voidaan käyttää muun verovelvollisen verotuksessa (vertailutietotarkastus). Säännös on tullut voimaan vuonna 1995 ja vuodesta 2011 alkaen se on koskenut myös luottolaitoksia.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta, jäljempänä *yleinen tietosuoja-asetus* tai *tietosuoja-asetus*, alettiin soveltaa 25.5.2018. Tietosuoja-asetusta täydentävä kansallinen tietosuojalaki (1050/2018) on tullut voimaan vuoden 2019 alussa.

Korkein hallinto-oikeus (KHO 2020:8) ja tietosuoja-valtuutettu (11.11.2022, dnro 3681/186/21) ovat päätöksissään tarkastelleet vertailutietotarkastuksia ja niillä kerättäviä henkilötietoja tietosuojasääntelyn näkökulmasta. Päätöksissä on katsottu, että nykysääntelyyn perustuvat Verohallinnon vertailutietotarkastuksissa esittämät tietopyynnöt eivät olleet yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia. Lisäksi tietosuoja-valtuutettu on päätöksessään kiinnittänyt huomiota siihen, että vertailutietotarkastusta koskeva verotusmenettelylain säännös ei ole ollut perustuslakivaliokunnan arvioitavana.

Voimassa oleva vertailutietotarkastuksia koskeva säännös ei tietosuojasääntely huomioon ottaen nykyisin mahdollista Verohallinnolle verovalvonnan kannalta riittävää tiedonsaantia, mistä aiheutuu merkittäviä verotulojen menetyksiä.

Hallitus on puoliväliriihessä 23.4.2025 päättänyt, että Verohallinnon vertailutietotarkastuksia koskevaa sääntelyä kehitetään siten, että täsmennetään tietosuojan vertailutietotarkastukselle asettamia vaatimuksia sekä säädetään Verohallinnolle kuuluvien henkilötietojen käsittelyyn liittyvien suojatoimenpiteiden toteuttamisesta. Esitys on osa harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelmassa määriteltyjä harmaan talouden vastaisia toimia.

Esityksen tavoitteet ja keskeinen sisältö

Vertailutietotarkastuksilla olisi mahdollista paikata vuosittain merkittävä verovaje. Nykyinen vertailutietotarkastusta koskeva säännös ei kuitenkaan mahdollista tätä, koska tietosuojasääntelystä seuranneet rajoitukset rajoittavat säännöksen tarkoituksenmukaista käyttöä. Esityksen tavoitteena on paikata tämä verovaje turvaamalla Verohallinnon tiedonsaanti ja tällä tavoin edistää harmaan talouden torjuntaa.

Esityksen arvioidaan kasvattavan verotuottoja yhteensä noin 100 miljoonaa euroa vuositasona, mutta verotuottovaikutukset toteutuvat viiveellä. Vaikutusarvio perustuu Verohallinnon tekemään arvioon. Verolajeittain tarkasteltuna suurimmat tuottoarviot kohdistuvat yhteisöveroon sekä arvonlisäveroon.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vertailutietotarkastusta koskevaa säännöstä siten, että se mahdollistaisi verovalvonnan kannalta riittävässä laajuudessa sivulliselle osoitetut tietopyynnot, joissa ei yksilöidä vertailutietotarkastuksessa käsiteltäviä henkilöitä, kuolinpesiä, yhteisötuoksia, yhtymiä tai yhteisöjä. Verohallinnon tietopyynnön tulisi olla perusteltu ja tarkasti kohdennettu verovalvonnassa välttämättömiin tietoihin. Tietopyyntö olisi rajattava siten, että siitä käyvät ilmi ne verotuksessa merkitykselliset tosiseikat, taloudelliset tapahtumat tai taloudelliset toimijat, joiden perusteella tiedonantovelvollinen voi tunnistaa ne välttämättömät tiedot, joihin vertailutietotarkastus on kohdennettu. Lisäksi säädettäisiin selvyyden vuoksi, että vertailutietotarkastus voitaisiin toimittaa myös toistuvasti kohdennettuna samaan tiedonantovelvolliseen ja että Verohallinto ei saisi luovuttaa vertailutietotarkastuksella kertynyttä tietoa sellaisenaan edelleen.

Verohallinto saisi ehdotuksen mukaan käsitellä yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä, jos tällaisia tietoja ilmenee välillisesti vertailutietotarkastuksella saadusta aineistosta. Vertailutietotarkastuksella tietopyyntöä ei kuitenkaan saisi kohdistaa erityisiä henkilötietoryhmiä koskeviin tietoihin.

Ehdotuksen mukaan Verohallinnolle säädettäisiin nimenomainen velvollisuus toteuttaa vertailutietotarkastuksissa erityisiä suojatoimia henkilötietojen turvaamiseksi. Tällaiset suojatoimet liittyisivät tietoturvaan, tietosuojaan, luottamuksellisuuteen, tietojen hävittämiseen sekä tietojen käsittelevää virkamiestä koskeviin edellytyksiin. Esimerkiksi vertailutietotarkastuksella saatuja tietoja saisi käsitellä vain sellainen Verohallinnon virkamies, joka on erityisesti nimetty ja saanut luvan tällaisten tehtävien suorittamiseen.

Tarkkarajaisempi vertailutietojen hankintaa koskeva säännös selkeyttäisi henkilötietojen käsittelyn edellytykset vertailutietotarkastuksissa ja mahdollistaisi Verohallinnon tiedonsaannin vertailutietotarkastuksissa siten, että Verohallinnolla olisi riittävä tietopohja verotuksen toimittamisessa ja verovalvonnassa. Riittävällä tietopohjalla varmistettaisiin verotulojen lisäksi myös verotuksen yhdenmukaisuus ja verovelvollisten tasapuolinen kohtelu.

Tietopyynnön rajaaminen verovalvonnassa välttämättömiin tietoihin

Ehdotetun säännöksen mukaan Verohallinnon tietopyynnön tulisi olla perusteltu ja tarkasti kohdennettu verovalvonnassa välttämättömiin tietoihin. Voimassa olevassa säännöksessä ei tällaista edellytystä ole. Ehdotettu säännös ei siten mahdollistaisi yhtä laajoja tietopyyntöjä kuin voimassa olevan säännöksen sanamuoto mahdollistaisi. Ehdotetussa muutoksessa olisi kysymys Verohallinnon tiedonsaantioikeuden laajentamisen sijaan tiedonsaantioikeuden supistamisesta, jos verrataan ehdotetun säännöksen ja voimassa olevan säännöksen sanamuotoja. Tietosuojasääntely kuitenkin rajoittaa voimassa olevan säännöksen soveltamista sen sanamuodon mukaisessa laajuudessa. Siten ehdotettu säännös mahdollistaisi Verohallinnolle nykytilaa laajemmat tietopyynnot, mutta ei kuitenkaan yhtä laajoja tietopyyntöjä kuin ne pyynnot, jotka olivat tarkastelun kohteena edellä lausunnossa mainituissa korkeimman hallinto-oikeuden ja tietosuojavaltuutetun päätöksissä.

Ehdotetussa säännöksessä tarkoitettuja verovalvonnassa välttämättömiä tietoja ovat sellaiset tiedot, joita ilman ei voitaisi selvittää verovelvollisen ilmoittamien tietojen oikeellisuutta tai verotusta koskevan muun velvoitteen hoitamista. Tällaiset tapahtumat olisivat sellaisia, joista Verohallinto ei saisi tietoa mistään muualta. Jos Verohallinnolla olisi käytössä jokin muu keino, kuten esimerkiksi sivullisen säännönmukainen tiedonantovelvollisuus, tietojen saamiseksi ei käytettäisi vertailutietotarkastusta.

Vaatimuksella tietojen välttämättömyydestä ja kohdentamisessa käytettävillä rajoituksilla varmistetaan se, että vertailutietotarkastuksessa esitetyt tietopyynnot eivät kohdistu sellaisiin henkilön yksityiselämää koskeviin tapahtumiin tai tietoihin, joita ei ole tarpeellista käsitellä verotuksessa. Tällaisia ovat esimerkiksi tilitapahtumilla olevat tavanomaiset ruokaostokset ja terveydenhoitokulut.

Ehdotettu sääntely muuttaisi vertailutietotarkastusta merkittävästi verrattuna nykytilaan. Verohallinto tekisi vertailutietotarkastusta varten ennalta selvitystyön niiden rajausten selvittämiseksi, jotka yksilöivät verovalvonnassa välttämättömät tiedot. Tämä vastaisi tietosuojavaltuutetun päätöksen (11.11.2022, dnro 3681/186/21) kantaa, jonka mukaan minimointiperiaatetta ja oikeasuhtaisuusvaatimusta noudattaakseen Verohallinnon tulisi huomioida tarkempiin veroriskianalyysiin johtavien tilitapahtumatietojen rajaamisessa hyödynnetyt kriteerit jo itse tietopyynnön rajaamisessa. Nykytilassa Verohallinto on tehnyt käsittelyä kohdentavia toimenpiteitä vasta sen jälkeen, kun tietoaineisto on saatu.

Verohallinto vastaisi siitä, että tietojen välttämättömyys on arvioitu oikein. Verohallinnon olisi perusteltava tietopyyntö huolellisesti. Siten pyynnön tulisi sisältää rajausten lisäksi perustelu siitä, mitä pyydettyillä tiedoilla tavoitellaan ja miksi Verohallinto on päätenyt pyynnön mukaisiin rajauksiin. Tällöin pyynnön perusteluista ilmenisi, minkä veroriskin valvomiseksi Verohallinto pyytää tietoja.

Velvollisuus hävittää tarpeettomat tiedot ja tietojen luovuttaminen edelleen

Ehdotetun säännöksen mukaan Verohallinto ei saa luovuttaa vertailutietotarkastuksella saatua aineistoa sellaisenaan edelleen. Lisäksi Verohallinnon on hävitettävä vertailutietotarkastuksella saadut tiedot heti, kun ne todetaan verotuksessa tarpeettomiksi.

Vertailutietotarkastuksessa Verohallinto käsittelee saadut tiedot vertaamalla niitä Verohallinnolla oleviin verotustietoihin. Tämän jälkeen Verohallinto siirtää yksityiskohtaiseen verovalvontaan ne tiedot, joita tarvitaan verotustoimenpiteisiin, ja poistaa ehdotetun sääntelyn mukaisesti sellaiset tiedonantovelvolliselta saadut tiedot, joita ei tarvita verotustoimenpiteisiin esimerkiksi siksi, että verovelvollinen on hoitanut velvoitensa oikein.

Ehdotettu sääntely ei kuitenkaan rajoita tietojen käyttämistä silloin, kun vertailutietotarkastuksella käsiteltyä tietoa on käytetty verotuksessa. Siten esimerkiksi verotusta koskevalla päätöksellä olevaa tietoa voidaan käsitellä kuten muitakin verotustietoja, vaikka verovalvonta on alkanut vertailutietotarkastuksesta saadusta tiedosta. Vertailutietotarkastus ei muodosta estettä käyttää tällaista tietoa muussa Verohallinnon tehtävässä tai luovuttaa tietoa edelleen toiselle viranomaiselle, jos tietojen antamisesta on säädetty laissa. Tällöin kyse ei ole enää vertailutietotarkastuksella saadusta laajasta tietoa-aineistosta, vaan yksittäisistä verotuksessa käytetyistä tiedoista. Toisin sanoen, Verohallinto ei voi käyttää muuhun kuin tietopyynnön mukaisen veroriskin valvontaan tai luovuttaa edelleen niitä vertailutietotarkastuksella saatuja tietoja, joita ei ole käytetty verotustoimenpiteissä.

Ehdotettu sääntely henkilötietojen suojan näkökulmasta

Yleistä

Ehdotettu verotusmenettelylain 21 § olisi merkityksellisen perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Esityksessä ehdotetaan henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä, joka annettaisiin yleisen tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa. Ehdotetussa sääntelyssä vertailutietotarkastukseen liittyvien henkilötietojen käsittely Verohallinnossa olisi tarpeen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Tiedonantovelvollisten antaessa vertailutietotarkastuksessa Verohallinnolle tietoja henkilötietojen käsittely perustuisi 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseen.

Ehdotuksessa käytettäisiin yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2–4 kohtien sallimaa kansallista liikkumavaraa säätämällä henkilötietojen käsittelyperusteesta vertailutietotarkastuksessa. Lisäksi käytettäisiin tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2

kohdan g alakohdan sekä 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan sallimaa liikkumavaraa.

Ehdotettavassa sääntelyssä on otettu huomioon perustuslain ja tietosuoja-asetuksen henkilötietojen suojalle asettamat edellytykset. Vertailutietotarkastuksella pyydettyjen tietojen käyttötarkoitus olisi verovalvonta, joka on Verohallinnon lakisääteinen tehtävä. Verovalvonta pitäisi sisällään kaikki ne toimet, joilla Verohallinto valvoo, että verovelvolliset ovat täyttäneet oikein ja ajallaan verotusta koskevat ilmoitus- ja muut velvollisuutensa. Vertailutietotarkastusta koskevassa sääntelyssä ei voida tyhjentävästi luetella niitä tahoja, joihin Verohallinto voisi kohdistaa vertailutietotarkastuksen. Tavallisesti vertailutietotarkastuksen kohteena on rahalaitos tai muu maksujen välittäjä, mutta vertailutietotarkastus voi olla välttämätöntä kohdistaa myös muihin tahoihin verovalvonnessa merkityksellisten tosiseikkojen selvittämiseksi. Tämän johdosta ehdotetussa säännöksessä ei voida rajoittaa vertailutietotarkastuksen kohdejoukkoa pelkästään rahalaitoksiin tai muihin maksujen välittäjiin. Vertailutietotarkastuksella pyydettyjä tietoja ei myöskään ole mahdollista rajata vain tilitapahtumien tai maksutietojen kaltaisiin taloudellisiin tapahtumiin, koska vertailutietotarkastuksella voi olla välttämätöntä pyytää myös tietoja muista verovalvonnessa merkityksellisistä tosiseikoista.

Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan henkilötietojen suojan rajoitusten pitää olla hyväksyttäviä ja oikeasuhtaisia. Henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten tulee olla lisäksi tarkkarajaisia ja tietojen käsittely on rajattava välttämättömään. Ehdotetussa vertailutietotarkastusta koskevassa säännöksessä henkilötietojen käsittelyn oikeasuhtaisuutta ja rajoittumista välttämättömään on pyritty varmistamaan sääntelemällä tarkkarajaisesti vertailutietotarkastuksen pyyntöä koskevista edellytyksistä. Ehdotetussa verotusmenettelylain 21 §:n 2 momentissa säädetäisiin näistä edellytyksistä. Verohallinnon on ennen pyynnön tekemistä rajattava pyynnön laajuus säännöksen edellyttämällä tavalla siten, että se kohdistuu vain verovalvonnessa välttämättömiin tietoihin. Tällä pyritäisiin varmistamaan, että tietopyynnot ovat tarkkarajaisia ja oikeasuhtaisia tavoiteltuun päämäärään nähden. Tarkasti rajattu pyyntö pienentäisi myös käsiteltävien henkilötietojen määrää ja siten alentaisi rekisteröidyille tietojen käsittelystä aiheutuvia riskejä.

Vertailutietotarkastus on verovalvonnan toimenpide, eikä sen tarkoituksena ole korvata muita ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuutta koskevia säännöksiä. Vertailutietotarkastuksessa käsitellään pääasiassa taloudellisia tapahtumia kuvaavia tietoja, jotka pitäisi olla ilmoitettu veroilmoituksella. Sivulliselta saatavien tietojen perusteella Verohallinto voisi varmistaa, että verovelvollinen on antanut tiedot oikein vero- tai muulla ilmoituksella. Vertailutietotarkastuksella käsitellään sellaisia sivulistietoja, joita ei ole mahdollista saada muutoin ja joiden perusteella voidaan valvoa verovelvoitteen hoitamista, mikä osaltaan korostaisi vertailutietotarkastusten suorittamisen välttämättömyyttä verovalvonnan kannalta.

Vertailutietoja koskevien pyyntöjen kohdentamisessa ja tietojen välttämättömyyden arvioinnissa verovalvonnan intressien huomioon ottaminen on keskeistä. Verovalvonnan luonteesta Verohallinnon lakisääteisenä tehtävänä seuraa, että Verohallinnolla olisi yksinomaan harkintavalta siitä, minkälaisella kohdentamisella se pyytää verovalvonnassa välttämättömät tiedot, vaikka tietyiltä osin tiedonantovelvollisen kanssa voisi olla tarpeen käydä keskustelua tietopyynnön ja sen toteuttamisen yksityiskohdista. Ehdotetussa menettelyssä Verohallinnon on kuitenkin perusteltava tietopyyntö, jolloin tiedonantovelvollinen saa tiedon siitä, millä perusteella Verohallinto on katsonut pyydettävät tiedot välttämättömiksi verovalvonnan kannalta. Tietopyynnön perusteluissa tiedonantovelvollinen voi myös saada selasta Verohallinnon verovalvontaan liittyvää salassa pidettävää tietoa esimerkiksi veroriskeistä ja verovalvonnan kohdentamisesta, josta se on vaitiolovelvollinen.

Verohallinto vastaisi tietopyynnön välttämättömyyden arvioinnista, tietopyynnön rajauksesta ja muista tietosuoja sääntelyn mukaisista tiedonkäsittelyn vaatimuksista. Tiedonantovelvollisen on mahdollista saada vertailutietotarkastuksella esitettyyn tietopyyntöön valituskelpoinen päätös, johon on mahdollista hakea muutosta.

Tietojen minimoinnin periaate

Ehdotetulla verotusmenettelylain 21 §:n 2 momentilla toteutettaisiin tietosuoja-asetuksen tietojen minimoinnin periaatetta. Edellä lausunnossa kuvatulla tavalla säännös asettaisi sellaiset rajat Verohallinnon vertailutietoja koskeville pyynnöille, että ne olisivat oikeasuhtaisia ja välttämättömiä myös tietojen minimoinnin periaatteen näkökulmasta. Tietojen hävittämistä koskevalla verotusmenettelylain 21 §:n 4 momentin 4 kohdan säännöksellä puolestaan toteutetaan tietosuoja-asetuksen tietojen täsmällisyyden ja tietojen säilytyksen rajoittamisen periaatteita.

Arkaluonteiset tiedot ja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot

Vertailutietotarkastus kohdistuisi usein tilitapahtumatietoihin, jotka perustuslakivaliokunta on tuoreessa käytännössään rinnastanut valtiosääntöoikeudellisesti arkaluonteisiin tietoihin. Vertailutietotarkastusta koskevan sääntelyn on siten täytettävä arkaluonteisten tietojen käsittelylle asetetut edellytykset. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään. Ehdotetulla säännöksellä varmistetaan se, että rekisteröidyn oikeuksiin ei puututa enempää kuin on välttämätöntä yleistä etua koskevan tavoitteen eli verovalvonnan suorittamiseksi. Tietopyynnön rajaamista koskevalla säännöksellä pyritään varmistumaan jo ennakolta siitä, että tiedot eivät sisältäisi sellaisia tietoja, joista olisi mahdollista muodostaa kokonaiskuva henkilön yksityiselämästä.

Verotuksessa ja vertailutietotarkastuksessa ei ole lähtökohtaisesti tarpeellista käsitellä tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Jos vertailutietotarkastus kohdistuu tietoihin, jotka kuvaavat luonnollisen henkilön taloudellisia tapahtumia, tiedot voivat joissain tilanteissa kuitenkin

sisältää myös erityisiin henkilötietojen ryhmiin kuuluvia tietoja. Nämä tiedot olisivat kuitenkin vertailutietotarkastuksella sattumanvaraisia, eikä näitä tietoja tallennettaisi Verohallinnossa siten, että esimerkiksi tiedonhaun kohdistaminen olisi mahdollista jonkin erityiseen henkilötietoryhmään kuuluvan seikan selvittämiseksi. Vertailutietotarkastuksen tavoitteena ei ole erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen kerääminen tai kokonaiskuvan muodostaminen henkilön yksityiselämästä, eikä vertailutietotarkastusta koskaan toteuteta siinä tarkoituksessa, että kerättäisiin nimenomaisesti erityisiin henkilötietojen ryhmiin kuuluvia tietoja. Verohallinnolle voi kuitenkin olla verovalvonnassa välttämätöntä käsitellä myös tällaisia tietoja esimerkiksi silloin, kun verovalvonnan kohteena ovat terveydenhuollon toimijat tai silloin, kun verovalvonnassa arvioidaan luonnollisen henkilön maksuliikennettä.

Rekisteröidyn oikeuksien rajoittaminen

Rekisteröidyllä on lähtökohtaisesti oikeus saada tietoja henkilötietojen käsittelystä. Verohallinto voisi kuitenkin rajoittaa käsittelystä kertomista siltä osin kuin tietojen antaminen vaarantaa verotusta koskevan valvontatoimenpiteen. Tietojen antamisen rajoittamisessa sovellettaisiin harkinnan varaisesti viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:n 2 momentissa säädettyä oikeutta kieltäytyä tietojen antamisesta asianosaiselle, jos tietojen antaminen vaarantaa erittäin tärkeän yleisen edun, kuten verovalvonnan tarkoituksen, sekä yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan ja kansallisen tietosuojalain 34 §:n 1 momentin 3 kohtaa, jonka mukaisesti rekisteröidyllä ei ole tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa tarkoitettua oikeutta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin, jos henkilötietoja käytetään valvonta- ja tarkastustehtävissä ja tiedon antamatta jättäminen on välttämätöntä Suomen tai Euroopan unionin tärkeän taloudellisen tai rahoituksellisen edun turvaamiseksi. Luonnollinen henkilö voisi kuitenkin saada tiedon henkilötietojen käsittelystä sen jälkeen, kun tietojen antaminen ei enää vaaranna verovalvontaa.

Rekisteröidyn tarkastusoikeuden rajoittaminen kaventaa yksilön perusoikeuksia. Tietosuoja-asetuksen 23 artiklan mukaisesti lailla säädetyn rajoituksen on oltava oikeasuhtainen ja siinä on noudatettava keskeisiltä osin perusoikeuksia ja -vapauksia. Tarkastusoikeuden rajoittamista voidaan pitää perusteltuna ja oikeasuhtaisena, koska vertailutietotarkastusta koskevat tietopyynnöt liittyisivät tehtäviin, jotka on mainittu tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa. Tarkastusoikeus vertailutietoihin voisi siten merkittävästi vaarantaa esimerkiksi kesken olevan Verohallinnon valvontatehtävän. Tiedonhankinnan ennenaikainen paljastuminen tiedonkohteelle itselleen voisi vaarantaa kokonaan Verohallinnon valvontatoimenpiteen, jota varten vertailutietoja olisi pyydetty. Vaitiolovelvollisuus sitoisi myös tiedonantovelvollista. Vertailutietotarkastuksessa käsiteltävien tietojen tarkastusoikeudesta ei olisi tarpeen säätää erikseen, koska tietosuojalain 34 § soveltuisi myös vertailutietotarkastuksiin.

Tarkastusoikeuden rajoituksesta huolimatta 15 artiklan mukaiset tiedot tulisi kuitenkin antaa tietosuojalain 34 §:n mukaisesti tietosuojavaaltuutetulle rekisteröidyn

pyynnöstä. Tietosuojavalvottuilla olisi siten mahdollisuus arvioida henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta. Ottaen huomioon rekisteröidyn tarkastusoikeudesta aiheutuvat riskit Verohallinnolle valvontatehtävissä sekä rekisteröidyn mahdollisuutta hyödyntää välillistä tarkastusoikeutta, tällaista verovalvontatoimien aikaista väliaikaista rekisteröidyn oikeuksien rajoitusta voidaan pitää perusteltuna ja perustuslain mukaisena tietosuoja-asetuksen 23 artiklan ja tietosuojalain 34 §:n 1 momentin perusteella.

Yhteenvetoa

Ehdotettavassa sääntelyssä on otettu huomioon tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain asettamat vaatimukset. Tietojen käsittely on rajattu perustuslakivaliokunnan ratkaisukäytännön edellyttämällä tavalla täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään. Vertailutietotarkastusta koskeva säännös olisi oikeasuhtainen vertailutietotarkastuksen tarkoitukseen eli verovalvonnan suorittamiseen nähden. Ehdotettu sääntely toteuttaisi myös tietosuoja-asetuksen henkilötietojen käsittelyä koskevia periaatteita kuten esimerkiksi tietojen minimoinnin periaatteita. Kun ehdotettu sääntely täyttää tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain asettamat vaatimukset, ehdotetun sääntelyn on katsottava täyttävän myös perustuslain 10 §:n henkilötietojen suojalle asettamat vaatimukset.

Hallituksen käsityksen mukaan esitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Neuvotteleva virkamies

Pertti Nieminen

Eritysasiantuntija

Jaakko Salmenhaara